

VIJEĆE EUROPE

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

ODLUKA O DOPUŠTENOSTI

zahtjeva br. 34162/06
Milka TRIFUNOVIĆ
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući 6. studenog 2008. godine u vijeću u sastavu:

Christos Rozakis, *predsjednik*,
Nina Vajić,
Khanlar Hajiyev,
Dean Spielmann,
Sverre Erik Jebens,
Giorgio Malinverni,
George Nicolaou, *suci*

i Søren Nielsen, *tajnika Odjela*,
uzimajući u obzir naprijed navedeni zahtjev podnesen 18. srpnja 2006. godine, uzimajući u obzir odluku da se zajedno ispita dopuštenost i osnovanost predmeta (članak 29. stavak 3. Konvencije), uzimajući u obzir očitovanje koje je podnijela tužena država i odgovor na očitovanje koje je podnijela podnositeljica zahtjeva, nakon vijećanja, odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

Podnositeljica zahtjeva, gđa Milka Trifunović, državljanka je Bosne i Hercegovine, rođena 1941. godine i trenutno živi u Minhenu. Pred Sudom ju je zastupao g. Č. Prodanović, odvjetnik iz Zagreba. Hrvatsku Vladu („Vlada“) je zastupala njena zastupnica gđa. Štefica Stažnik.

A. Okolnosti predmeta

Činjenično stanje predmeta kako su ga iznijele stranke može se sažeti kako slijedi.

1. Pozadina predmeta

Suprug podnositeljice zahtjeva, V.T., bio je časnik Jugoslavenske Narodne Armije („JNA“). Godine 1984. JNA mu je dodijelila i on je postao nositelj stanarskog prava nad stanom u Zagrebu. Sukladno važećim propisima, on i supruga istodobno su postali sunositelji stanarskog prava nad predmetnim stanom.

Nakon suđenja u odsutnosti, dana 16. svibnja 1993. godine Okružni sud u Varaždinu proglasio je V.T. krivim za počinjenje ratnog zločina protiv civilnog stanovništva i osudio ga na petnaest godina zatvora. Presuda je povodom žalbe potvrđena i od strane Vrhovnog suda Republike Hrvatske dana 12. siječnja 1994. godine. Sud je utvrdio da je u razdoblju između 15.- 22. rujna 1991. godine tijekom opsade vojarne JNA u Varaždinu, V.T. kao komandant 32. Varaždinskog korpusa naredio nasumični napad na civilne ciljeve u gradu.

2. Prestanak stanarskog prava podnositeljice zahtjeva

Dana 7. srpnja 1994. godine država je podnijela građanskopravnu tužbu protiv V.T. i podnositeljice zahtjeva pred Općinskim sudom u Zagrebu radi njihovog otkaza stanarskog prava i iseljenja iz predmetnog stana. Tužiteljica se pozivala na odredbu članka 102. a Zakona o stambenim odnosima.

Dana 9. lipnja 2000. godine Općinski sud je usvojio tužbeni zahtjev tužiteljice. Usvojio je otkaz stanarskog prava V.T. i njegovoj supruzi te naložio podnositeljici zahtjeva (supruzi) da iseli iz stana u roku od 15 dana. U obrazloženju presude sud se pozvao na obvezu države propisanu u članku 102.a (2) Zakona o stambenim odnosima (vidi u nastavku). V.T. i njegova supruga uložili su žalbu na presudu.

Dana 28. svibnja 2002. godine Županijski sud u Zagrebu odbio je žalbu tuženika i potvrdio prvostupanjsku odluku.

Dana 2. kolovoza 2002. godine podnositeljica zahtjeva ustala je ustavnom tužbom protiv drugostupanjske odluke pozivajući se na povredu Ustavom zajamčenih prava jednakosti pred zakonom, presumpcije nedužnosti i prava na poštivanje i zaštitu osobnog i obiteljskog života, dostojanstva, ugleda i časti.

Dana 25. siječnja 2006. godine Ustavni sud je odbio njezinu tužbu. Ustavni sud je utvrdio da presude nižih sudova nisu bile posljedica proizvoljnog tumačenja i samovoljne primjene mjerodavnog materijalnog prava te da zbog toga njezino pravo na jednakost pred zakonom nije bilo povrijeđeno. Čak štoviše, s obzirom na činjenicu da se osporenim postupcima nije odlučivalo o kaznenoj odgovornosti podnositeljice, njezino pravo da se smatra nedužnom do pravomoćnosti odluke nije niti moglo biti povrijeđeno u tom postupku.

3. Otkup stana

Dana 19. lipnja 1991. godine stupio je na snagu Zakon o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo. Zakon je omogućio nositeljima stanarskog prava na stanovima u društvenom vlasništvu otkup stana po povoljnijim uvjetima.

Dana 17. kolovoza 1995. godine stupio je na snagu Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo koji je proširio pravo otkupa stanova nositeljima stanarskog prava na stanove u državnom vlasništvu.

Podnositeljica zahtjeva nije nikada podnijela zahtjev za otkupom stana nadležnim tijelima budući da je smatrala kako stan neće moći otkupiti dok je u tijeku postupak za otkazom stanarskog prava.

B. Mjerodavno domaće pravo i sudska praksa

1. Zakon o stambenim odnosima

(a) Mjerodavne odredbe

Zakon o stambenim odnosima ("Narodne novine", br. 51/85, 42/86, 22/92 i 70/93), koji je bio na snazi u relevantno vrijeme, i to slijedeće odredbe:

Članak 64.

„2. Kad je stanarsko pravo stekao jedan od bračnih drugova, koji zajedno stanuju, stanarsko pravo ima i drugi bračni drug.

3. Kad jedan od bračnih drugova – stanara umre ili trajno prestane koristiti stan, drugi bračni drug zadržava stanarsko pravo, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.“

Članak 102.a

„1. Stanarsko pravo prestaje onima koji su sudjelovali ili sudjeluju u neprijateljskoj djelatnosti protiv Republike Hrvatske.

2. Vlasnik stana, nakon sudske odluke o otkazu ugovora o korištenju stana, odlučit će o davanju na korištenje dotičnog stana članovima porodičnog domaćinstva ili drugog odgovarajućeg stambenog prostora.“

Članak 105.

„1. Davalac stana otkazuje stanarsko pravo tužbom koju podnosi nadležnom sudu.

2.

3. Presuda kojom se nalaže iseljenje iz stana ne može se izvršiti ako osobi koja se mora iseliti nije osiguran drugi stan ili nužni smještaj, kada je to propisano ovim zakonom.

4. Drugi stan dužan je osigurati davalac stana najkasnije do zaključenja glavne rasprave za otkaz stanarskog prava, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

5. Nužni smještaj osigurava se u izvršnom postupku.“

Članak 108.

„Obveza da se stanar iseli iz stana odnosi se i na ostale korisnike tog stana, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.“

(b) Sudska praksa Vrhovnog suda Republike Hrvatske

Prema sudskoj praksi Vrhovnog suda, stanarsko pravo prestaje pravomoćnošću presude kojom je usvojen tužbeni zahtjev za otkazom stanarskog prava (vidi, između ostalog, odluku Vrhovnog suda broj Rev-1009/1993-2 od 15. srpnja 1994. godine).

U svojim presudama posl. broja Gzz-11/1996-2 od 27. studenog 1996. godine, Rev-211/1996-2 od 28. siječnja 1997. godine, Rev-935/1995-2 od 23. rujna 1997. godine, Gzz-7/1996-2 i Gzz-35/1996-2 od 7. rujna 1999. godine Vrhovni sud je utvrdio da u slučaju kada je bračni drug stekao stanarsko pravo na temelju članka 64. Zakona o stambenim odnosima, njezino odnosno njegovo pravo izvedeno je iz prava drugog bračnog druga kojemu je stanarsko pravo nad stanom prvotno i dodijeljeno (odnosno iz stanarskog prava izvornog nositelja). Slijedom navedenog, kada je otkazano stanarsko pravo izvornog nositelja, smatra se da stanarsko pravo bračnog druga koje je izvedeno iz stanarskog prava izvornog stjecatelja također prestaje.

U izraženom stajalištu u predmetu posl. broja Su-IV-482/2002 od 17. svibnja 2002. godine i odlukama poslovnog broja Rev-431/1998-2 i Gzz-46/01-2 od 10. siječnja 2002. godine, Gzz-33/00-2 od 19. studenog 2002. godine, Gzz-36/1999-2 od 26. ožujka 2003. godine, Gzz-81/2003-2 od 7. svibnja 2003. godine i Gzz-35/2000 od 6. listopada 2004. godine Vrhovni sud je odlučio da u presudi kojom je sud usvojio otkaz stanarskog prava izvornog stjecatelja, te posljedično i bračnog druga, sukladno čl. 102.a (1) Zakona o stambenim odnosima, sud je ovlašten naložiti iseljenje samo izvornog nositelja ali ne i njegovog bračnog druga. Ovo iz razloga što je bračni drug ovlašten ostati u stanu kao član porodičnog domaćinstva, sukladno odredbi članka 102.a (2) Zakona o stambenim odnosima, sve dok mu vlasnik stana ne dozvoli korištenje stana ili mu osigura drugi odgovarajući smještaj. Samo u slučaju kada je osiguran odgovarajući zamjenski smještaj za bračnog druga i ostale članove domaćinstva, a oni usprkos tome i dalje žive u stanu, vlasnik stana ovlašten je ustati posebnom tužbom radi iseljenja. Međutim, u prije navedenoj odluci broj Gzz-36/1999-2 od 26. ožujka 2003. godine Vrhovni sud je potvrdio odluku kojom je utvrđen prestanak stanarskog prava obaju bračnih drugova sukladno odredbi čl. 102.a (1) Zakona o stambenim odnosima, ali i naloženo iseljenje iz stana supruge izvornog nositelja stanarskog prava, kao člana domaćinstva, ali uvjetno, nakon što joj se osigura odgovarajući smještaj. Vrhovni sud je potvrdio odluku iz razloga što, kako je to naveo, odluka nije bila škodljiva za suprugu kao člana domaćinstva.

(c) Sudska praksa Ustavnog suda

U svojim odlukama broj U-I-116/1992 od 24. lipnja 1992. godine, U-III-326/1995 od 24. veljače 1999. godine, U-III-435/2000 od 17. svibnja 2000. godine i U-III-457/2000 od 13. prosinca 2000. godine Ustavni sud je utvrdio da primjena odredbe članka 102.a Zakona o stambenim odnosima ne povlači za sobom kolektivnu odgovornost članova domaćinstva budući da stavak 2. obvezuje državu da im osigura odgovarajući smještaj. Također predmetna odredba ne zadire niti u ustavom zajamčeno pravo presumpcije nedužnosti iz razloga što, pravilno tumačeći, ovo pravo se može odnositi samo na nositelje stanarskog prava koji su pravomoćnom odlukom u kaznenom postupku bili oglaseni krivima.

2. Zakon o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo

(a) Mjerodavne odredbe

Zakon o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo („Narodne novine“, broj 27/91 sa izmjenama i dopunama) koji je stupio na snagu 19. lipnja 1991. godine, ovlastio je nositelja stanarskog prava („stanara“) nad stanom u društvenom vlasništvu da otkupi stan od nositelja prava raspolaganja stanom odnosno vlasnika po povoljnijim uvjetima. Članovima domaćinstva također je priznato pravo otkupa uz suglasnost nositelja stanarskog prava (čl. 6. st.1. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo). U slučaju kada su oba bračna druga bili nosioci stanarskog prava, oni su mogli zajednički kupiti stan ili svaki za sebe uz suglasnost drugog bračnog druga.

Odredbom čl. 4. (2) Zakon o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo propisano je da je pisani zahtjev za kupnjom stana (prvi zahtjev) morao biti predan u roku od jedne godine od dana kada je Zakon stupio na snagu (naknadnim izmjenama Zakona ovaj rok je produžen na 31. prosinac 1995. godine), dok je naknadni zahtjev za sklapanjem kupoprodajnog ugovora (drugi zahtjev) morao biti predan u roku od dvije godine od dana predaje prvog zahtjeva.

(b) Sudska praksa Vrhovnog suda Republike Hrvatske

U svojoj odluci broj Rev-944/99-2 od 13. kolovoza 2002. godine Vrhovni sud je, tumačeći odredbu članka 4. (2) Zakon o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo odlučio:

„Budući da tužitelj nije postavio zahtjev za kupnju stana u pisanom obliku tuženicima do 31. prosinca 1995. godine, kao što određuje zakon, [...], to su sudovi nižega stupnja pravilno ocijenili da je tužitelj prekludiran u svom pravu zahtijevati sklapanje kupoprodajnog ugovora.“

3. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo od 1995. godine

(a) Mjerodavne odredbe

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo („Narodne novine“, broj 58/95, dalje u tekstu: Izmjene Zakona od 1995.) koje su stupile na snagu 17. kolovoza 1995. godine prošireno je pravo otkupa na nositelje stanarskih prava na stanovima u državnom vlasništvu.

Članak 16. Izmjena Zakona od 1995. glasi:

- (1) Državni stan mogu kupiti nositelji stanarskog prava koji su to pravo stekli u skladu s propisima, kao i osobe iz članka 1a. ovoga Zakona.
- (2) Na otkup državnih stanova ne primjenjuju se odredbe članka 6. ovoga Zakona.
- (3) Državni stan ne mogu kupiti, niti prenijeti pravo na kupnju stana, osobe:
 - koje su pravomoćno osuđene za krivična djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava,
 - koje su pravomoćno osuđene za krivična djela protiv Republike Hrvatske,
 - protiv kojih je pokrenut postupak za krivična djela protiv Republike Hrvatske ili krivična djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava, do pravomoćnosti presude,
 - koje su sudjelovale ili sudjeluju u neprijateljskoj djelatnosti protiv Republike Hrvatske,
 - koje su izbjegle vojnu obvezu,
 - protiv kojih je pokrenut postupak za otkaz stanarskog prava, odnosno najma do okončanja postupka
 - koje u istom mjestu imaju u vlasništvu useljivu kuću ili stan,
 - koje su napustile Republiku Hrvatsku ili otišle na okupirana područja i više od 6 mjeseci ne koriste stan.

Odredbom članka 20. (stavci 1. i 2.) Izmjena Zakona od 1995. propisano je da pisani zahtjev za kupnju državnog stana (prvi zahtjev) mora biti podnesen u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona (stavak 1.), te da nakon proteka tog roka stanar gubi pravo na kupnju stana (stavak 2.).

Odredbom članka 20. (stavak 3.) Izmjena Zakona od 1995. propisano je da je prodavatelj dužan sklopiti ugovor s kupcem u roku godine dana od proteka roka iz stavka 1. (ovaj rok je naknadnim izmjenama produžen do 31. prosinca 1998. godine).

Odredbom članka 20. (stavak 4.) Izmjena Zakona od 1995. propisano je da ako prodavatelj na zahtjev kupca nije sklopio ugovor u roku iz stavka 3., kupac ima pravo pokrenuti postupak i zatražiti od suda presudu koja u cijelosti nadomješta ugovor.

(b) Odluka Ustavnog suda RH od 29. siječnja 1997. godine

Nakon što je podneseno 37 prijedloga za pokretanje ocjene suglasnosti Izmjena Zakona od 1995. sa Ustavom, Ustavni sud je dana 26. lipnja 1996. godine donio rješenje kojim je prihvatio prijedlog i pokrenuo postupak. Dana 29. siječnja 1997. donio je odluku broj U-I-697/1995 kojom su ukinute neke odredbe Izmjena Zakona od 1995. kao neustavne. Točnije, Ustavni je sud ukinuo stavke 1. i 2., članaka 16. i 20. Nadalje, ukinut je i stavak 3. članka 16. u dijelu koji se odnosi na prijenos prava kupnje, s time da se ukidanje ne odnosi na alineju šestu i sedmu. Alineje četvrta, peta i osma stavka 3. također su ukinute.

U svojem obrazloženju, Ustavni sud je naveo kako iz čl. 16. st. 2. Izmjena Zakona od 1995. u biti proizlazi da je jedino nositelj stanarskog prava nad stanom u državnom vlasništvu ovlaštenik na kupnju, isključujući time pravo kupnje stana u državnom vlasništvu bračnom drugu ili drugom članu domaćinstva, prava koje im inače pripada u odnosu na stanove u društvenom vlasništvu sukladno odredbi čl. 6. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo. Ustavni sud je našao da bi isključivanje te opcije u odnosu na stanove u državnom vlasništvu bilo neopravdano i stoga dovelo do neustavne diskriminacije. Točnije, Ustavni je sud utvrdio da ovakva diskriminacija povratno utječe, *inter alia*, na bračnog druga koji je stekao stanarsko pravo primjenom odredbe čl. 64. Zakona o stambenim odnosima, ali čije je pravo naknadno prestalo zbog prestanka stanarskog prava izvornog stjecatelja sukladno čl. 102.a (1) Zakona o stambenim odnosima.

Stavci 1. i 2., članka 20. Izmjena Zakona od 1995. također su ukinuti iz razloga nedopustivog razlikovanja u pogledu rokova kada je potrebno postaviti zahtjev za kupnjom stana i to u odnosu na stanove koji su u državnom vlasništvu i onih koji su u društvenom vlasništvu. Ustavni je sud našao da su nositelji stanarskog prava u državnom vlasništvu bili obvezni postaviti svoj zahtjev unutar roka od samo šest dana od stupanja na snagu Izmjena Zakona od 1995., dok su nositelji stanarskog prava nad stanovima u društvenom vlasništvu za podnošenje zahtjeva za kupnjom stana imali rok od jedne godine od stupanja na snagu Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo, a koji rok je u nekoliko navrata produžavan (u konačnici do 31. prosinca 1995. godine).

(c) Sudska praksa Vrhovnog suda

U svojoj odluci broj Rev-1256/02-2 od 14. srpnja 2004. godine Vrhovni sud je, što se tiče odnosa između Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo (i to pogotovo u odnosu na članak 4.) i Izmjena Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo od 1995. godine našao slijedeće:

„Tužiteljica je zahtjev za kupnju stana istakla tuženjoj u pisanom obliku dana 18. listopada 1996. godine, dakle nakon isteka propisanog roka (31. prosinca 1995.), pa su sudovi pravilno odbili tužbeni zahtjev. U pitanju je prekluzivni rok istekom kojeg nositelj stanarskog prava gubi pravo podnijeti zahtjev za kupnju stana...

Činjenica da je u vrijeme kada je taj rok istekao (31. prosinca 1995.) među strankama vođen spor o otkazu stanarskog prava koji je okončan prvostupanjskom presudom [...] od 16. travnja 1996. godine, koja je postala pravomoćna dana 11. srpnja 1996. godine nije relevantna. [...]To što je među strankama vođena parnica o otkazu stanarskog prava nije sprječavalo tužiteljicu da podnese zahtjev za kupnju stana.

Odredbama čl. 16. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo ("Narodne novine" broj 58/95) na koje se poziva tužiteljica, a koje se odnose na tzv. državne stanove nije produljen rok u kojem je trebalo podnijeti zahtjev za kupnju stana. Prema čl. 50a. st. 2. alineja 6. (koji članak je dodan odredbom čl. 16. cit. Zakona o izmjenama i dopunama) državni stan ne mogu kupiti ni prenijeti pravo na kupnju stana osobe protiv kojih je pokrenut postupak za otkaz stanarskog prava, odnosno najma do okončanja postupka. To konkretno znači da tužiteljica nije mogla s tuženom sklopiti ugovor o kupnji stana sve do 11. srpnja 1996. godine kada je pravomoćno okončana parnica o otkazu stanarskog prava. Tim danom je ta smetnja otpala, ali je za sklapanje ugovora pretpostavka da je podnesen zahtjev za kupnju stana u pisanom obliku do isteka propisanog roka. Kako tužiteljica takav zahtjev nije podnijela do isteka roka (31.12.1995.) to je izgubila pravo na podnošenje zahtjeva i tužena joj nije bila dužna prodati stan temeljem zahtjeva koji je podnesen nakon isteka roka (18.10.1996). Parnica o otkazu stanarskog prava bila je zapreka za kupnju stana (za sklapanje ugovora), a ne i za podnošenje zahtjeva za kupnju stana. Postojanje parnice ne produžava prekluzivni rok za isticanje zahtjeva za kupnju stana.

Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske broj U-I-697/1995 od 29. siječnja 1997. godine ("Narodne novine" broj 11/97) kojom su, između ostalog, ukinute odredbe članka 20. st. 1. i 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo ("Narodne novine" broj 58/95) nije od utjecaja na ishod ovog spora. Tim ukinutim odredbama bilo je propisano da se zahtjev sa potrebnom dokumentacijom za kupnju državnog stana podnosi u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu toga Zakona, s tim da istekom toga roka podnositelj zahtjeva gubi pravo na kupnju stana. Time su nositelji stanarskog prava na tim državnim stanovima dovedeni u neravnopravan položaj u odnosu na nositelje stanarskog prava na stanovima koji nisu u državnom vlasništvu, jer im je bio propisan znatno kraći prekluzivni rok za podnošenje zahtjeva za kupnju stana (propisan je rok od 60 dana koji je istekao 16. listopada 1995. godine). Kupci stanova u državnom vlasništvu dovedeni su Odlukom Ustavnog suda u isti položaj s ostalim kupcima, a nisu stavljeni u povlašteni položaj tako da za njih ne bi važio propisani rok u kojem se mogao podnijeti zahtjev za kupnju stana (31.12.1995.) koji je važio za i za sve ostale kupce.

4. Zakon o najmu stanova

Zakon o najmu stanova („Narodne novine“, broj 91/96 od 28. rujna 1996.) koji je stupio na snagu dana 5. studenog 1996. ukinuo je stanarsko pravo kao takvo (članak 30. stavak 1.), ali je propisao da postupci koji su započeti na temelju Zakona o stambenim odnosima trebaju biti okončani sukladno odredbama tog Zakona (članak 8. stavak 1.).

Zakon o najmu stanova propisuje pravni odnos između vlasnika stana i najmoprimca u pogledu najma stana. Zakon priznaje posebnu kategoriju najmoprimaca, naime one koji su prije bili nositelji stanarskih prava nad stanovima u privatnom vlasništvu odnosno one koji nisu otkupili svoje stanove sukladno Zakonu o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo. Ta kategorija je podložna brojnoj zaštiti, kao na primjer, neograničeno trajanje najma koje su vlasnici stanova dužni trpjeti, plaćanje zaštićene najamnine čiji iznos je utvrđen odlukom Vlade, kao i ograničenje razloga za otkaz najma.

Odredbom članka 37. Zakona o najmu stanova propisano je da u slučaju kada ni jedna od osoba zatečenih u stanu na dan stupanja na snagu ovoga Zakona nema pravni položaj nositelja stanarskog prava, te osobe mogu pokrenuti postupak pred sudom radi utvrđivanja pravnog položaja zaštićenog najmoprimca.

5. Uredba o preuzimanju sredstava JNA

Dana 3. listopada 1991. godine Vlada je donijela uredbu (*Uredba o preuzimanju sredstava JNA i SSNO na teritoriju Republike Hrvatske u vlasništvo Republike Hrvatske*) kojom je preuzela svu imovinu JNA u Hrvatskoj u državno vlasništvo.

PRIGOVORI

1. Podnositeljica zahtjeva prigovara, pozivajući se na čl. 8. Konvencije, otkazu svojeg stanarskog prava te posljedično i opasnosti od iseljenja iz stana koji ona smatra svojim domom. Posebice, ona ističe kako su joj domaći sudovi naložili da napusti stan iako joj nije osiguran drugi smještaj.

2. Nadalje podnositeljica zahtjeva se poziva na odredbu čl. 1. Protokola br. 1. Konvencije da, kao rezultat otkaza njezinog stanarskog prava, nije bila u mogućnosti otkupiti stan i postati njegovom vlasnicom.

3. Podnositeljica zahtjeva se, pozivajući na odredbu čl. 6. st.2. i čl. 7. Konvencije, pritužuje da su domaći sudovi otkazujući njezino stanarsko pravo proširili pravne posljedice osude njezinog supruga za počinjenje ratnog zločina protiv civilnog stanovništva na nju, kao da je ona sama počinila taj zločin. Također navodi, sukladno odredbi čl. 6. st.1. Konvencije da sudske odluke nisu bile u dovoljnoj mjeri obrazložene.

4. Podnositeljica zahtjeva se također poziva na povredu čl. 6. st.1. i čl. 13. u svezi s čl. 8. Konvencije navodeći da nije imala na raspolaganju pravna sredstva kojima bi primorala državu da ispuni svoju obvezu da joj da stan na korištenje ili da joj osigura drugi odgovarajući smještaj, sukladno odredbi čl. 102. a (2) Zakona o stambenim odnosima.

5. Konačno, podnositeljica zahtjeva se poziva na čl. 1. Protokola br. 12. Konvencije navodeći da je bila diskriminirana u uživanju svog stanarskog prava i prava na otkupa stana i to na temelju kaznene osude njezinog supruga.

PRAVO

A. Navodno kršenje čl. 8. Konvencije

Podnositeljica zahtjeva prigovara, na temelju čl. 8. Konvencije, otkazu njezinog stanarskog prava i izdatom nalogu za ispražnjenje stana zbog kojeg se suočila sa iseljenjem iz svojeg doma. Odredba čl. 8. Konvencije, između ostalog, propisuje:

„1. Svatko ima pravo na poštovanje svoga ... doma...

2. Javna vlast se neće miješati u ostvarivanje tog prava, osim u skladu sa zakonom i ako je u demokratskom društvu nužno radi interesa državne sigurnosti, javnog reda i mira, ili gospodarske dobrobiti zemlje, te radi sprječavanja nereda ili zločina, radi zaštite zdravlja ili morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih. „

Vlada se protivila ovim navodima iz dva razloga. Navodi da podnositeljica zahtjeva nije iscrpila sva dostupna domaća pravna sredstva, te da je u svakom slučaju njezin zahtjev neosnovan.

1. Navodi stranaka

(a) Neiscrpljivanje domaćih pravnih sredstava

Vlada je navela da se podnositeljica zahtjeva nije nikada žalila na povredu prava na poštivanje doma pred domaćim tijelima. U svojoj ustavnoj tužbi, podnositeljica zahtjeva se pozvala na povredu čl. 35. Ustava koji jamči pravo na poštivanje privatnog i obiteljskog života, dostojanstva, ugleda i časti dok je pravo na dom zajamčeno čl. 34. Ustava. Slijedom navedenog, a sukladno ustaljenoj sudskoj praksi Suda podnositeljica zahtjeva mora, u smislu odredbe čl. 35. st.1. Konvencije, barem sadržajno prigovoriti u postupku pred domaćim tijelima. Vlada smatra da je podnositeljica zahtjeva propustila iscrpiti domaće pravne lijekove u pogledu njezinog prava na poštivanje doma.

Podnositeljica zahtjeva se očitovala navodeći da je tijekom postupka pred domaćim tijelima i u žalbenom postupku prigovarala otkazu njezinog stanarskog prava i iseljenju. Nadalje, u ustavnoj tužbi se nije pozivala na odredbu čl. 34. Ustava budući da se ta odredba odnosila samo na zaštitu njezinog doma protiv neovlaštenog ulaska i pretrage od strane policije. Doseg ove odredbe bio je uži nego onaj čl. 8. Konvencije. Ustav nije sadržavao odredbu čije bi polje primjene bilo usporedivo sa čl. 8. Konvencije. Stoga se podnositeljica zahtjeva pozvala na odredbu čl. 35. Ustava čije je polje zaštite najbliže onome iz čl. 8. Ustava, jer je prijašnji članak [čl. 35. Ustava] jamčio poštivanje privatnog i obiteljskog života, dok kasniji članak jamči poštivanje doma i privatnog i obiteljskog života. Pozivajući se, dakle, na odredbu čl. 35. Ustava i prigovarajući nepoštivanju njezinih ustavom zajamčenih prava na privatni i obiteljski život, podnositeljica zahtjeva ističe da je sadržajno prigovarala i nepoštivanju prava na njezin dom.

(b) Je li prigovor očito neosnovan

Vlada nadalje tvrdi da nije bilo zadiranja u pravo podnositeljice zahtjeva na poštivanje njezinog doma. Kao prvo, iako je donesena pravomoćna odluka kojom je usvojen otkaz stanarskog prava podnositeljice zahtjeva, nedvojbeno je da podnositeljica zahtjeva nikada nije niti bila iseljena iz predmetnog stana. Kao drugo, tijekom postupka radi otkaza stanarskog prava, utvrđeno je da je tužiteljica napustila stan 1992. godine kako bi se pridružila suprugu koji je napustio stan 1991. godine. Nije bilo naznaka da bi se podnositeljica zahtjeva, nakon što je svojevolumeno napustila stan, imala namjeru vratiti i živjeti u njemu. Slijedom navedenog, stav je Vlade da se predmetni stan ne može smatrati domom podnositeljice u smislu odredbe čl. 8. Konvencije. Kao treće, budući da je stan trenutno u posjedu kćeri podnositeljice zahtjeva i njezine obitelji (čije iseljenje nije naloženo), Vlada smatra da podnositeljica zahtjeva, koja ne živi u predmetnom stanu, ne može isticati kako je u stalnoj opasnosti od iseljenja.

Podnositeljica zahtjeva je navela kako činjenica što nije bila iseljena iz predmetnog stana ne znači da nije bilo zadiranja u njezino pravo na poštivanje doma. Postojanje pravomoćne sudske presude kojom je utvrđen otkaz stanarskog prava i naloženo njezino iseljenje samo po sebi predstavlja nepoštivanje njezinog prava budući da su nadležna domaća tijela mogla, na temelju te presude, u bilo koje vrijeme pokrenuti ovršni postupak radi njezinog iseljenja. Zbog ovog razloga i zbog toga što domaća nadležna tijela nisu, usprkos njihovoj obvezi da to učine, riješila njezin status u odnosu na predmetni stan ili na drugi način osigurala njezin smještaj, podnositeljica zahtjeva navodi da je bila pod stalnom opasnosti od iseljenja. Nadalje, podnositeljica zahtjeva je navela da nije iselila iz stana, koji ona smatra svojim domom, već da ga je privremeno napustila zbog opravdanih razloga: otišla je pomoći svojem suprugu protiv

kojeg su nadležna srpska tijela pokrenula kazneni postupak radi narušavanja vojne i obrambene snage zemlje. Kao dokaz da predmetni stan i dalje smatra svojim domom, podnositeljica zahtjeva je navela da je posjećivala stan i obitelj svoje kćeri kada god je to bilo moguće, te da još uvijek u stanu drži svoje osobne stvari.

2. Odluka Suda

Sud ne nalazi shodnim ispitivati prigovor Vlade o neiscrpljivanju domaćih pravnih lijekova od strane podnositeljice zahtjeva budući da ovaj prigovor u svakom slučaju smatra nedopustivim iz slijedećih razloga.

Sud primjećuje da je Općinski sud u Zagrebu u izreci svoje presude od 9. lipnja 2000. godine naložio podnositeljici zahtjeva da iseli iz stana. Međutim, bez obzira na nalog za iseljenjem, u obrazloženju presude Općinski sud u Zagrebu je istakao obvezu države da osigura podnositeljici zahtjeva smještaj, sukladno odredbi čl. 102.a (2) Zakona o stambenim odnosima. Sud također primjećuje da nadležna domaća tijela nisu do sada pokušala izvršiti presudu i iseliti podnositeljicu zahtjeva.

Sud drži nespornim među strankama činjenicu da od 1992. godine podnositeljica zahtjeva ne živi u predmetnom stanu, koji je trenutno u posjedu njezine kćeri i obitelji. S jedne strane Sud je uzeo u obzir navode Vlade da u ovim okolnostima slučaja podnositeljica zahtjeva ne može prigovarati kako je u stalnoj opasnosti od iseljenja budući da ne može biti iseljena iz stana u kojem niti ne živi. S druge strane, valjalo je uzeti u obzir i navode podnositeljice zahtjeva da ona povremeno odlazi u stan, koji i dalje smatra svojim domom, te da u njemu drži svoje osobne stvari.

Međutim, Sud primjećuje da se sukladno članku 108. Zakona o stambenim odnosima obveza najmoprimca da isprazni stan primjenjuje i na druge korisnike stana (vidi prije navedeno), u konkretnom slučaju, kćer podnositeljice zahtjeva i njezinu obitelj. Stoga bi eventualno iseljenje kćeri podnositeljice zahtjeva i njezine obitelji, u pokušaju da se izvrši presuda od 9. lipnja 2000. godine, efektivno spriječilo podnositeljicu zahtjeva u posjećivanju stana i povratku u isti. Slijedom navedenog, pretpostavljajući da je podnositeljica zahtjeva održala „dovoljne i kontinuirane veze“ sa predmetnim stanom kako bi se isti mogao smatrati njezinim „domom“, u smislu odredbe čl. 8. Konvencije (vidi *Mckay-Kopecka v. Poland* (odl.), broj 45320/99, 19. rujna 2006. godine), Sud je našao da je odluka Općinskog suda u Zagrebu od 9. lipnja 2000. godine kojom je utvrđen otkaz stanarskog prava i naloženo njezino iseljenje iz stana, sama za sebe dovoljna da bi zadirala u 'njezino pravo na poštivanje doma' (vidi, *Stanková v. Slovakia*, broj 7205/02, § 57, 9. listopada 2007. godine).

Ovo zadiranje bilo je zakonito budući da se odluka Općinskog suda temeljila na Zakonu o stambenim odnosima i sudskoj praksi Vrhovnog suda koja je utvrđena primjenom ovog Zakona. Sukladno sudskoj praksi Vrhovnog suda, stanarsko pravo bračnog druga stečeno na temelju odredbe čl. 64. Zakona o stambenim odnosima treba smatrati izvedenim iz prava bračnog druga koji je izvorni nositelj stanarskog prava. Slijedom navedenog, kada je stanarsko pravo izvornog nositelja otkazano, stanarsko pravo bračnog druga koje je izvedeno od izvornog nositelja također prestaje (vidi prije pod mjerodavno domaće pravo). Ovo pravilo se primjenjivalo bez obzira na razloge koji su doveli do prestanka stanarskog prava izvornog stjecatelja (nekorištenje stana bez opravdanog razloga, prestanak posla koji je bio razlog dodjele stana, sudjelovanje u neprijateljskim aktivnostima, itd.). Ovo pravilo bilo je usvojeno kako bi se spriječile moguće zlouporabe, jer bi bilo u suprotnosti sa samom biti otkaza stanarskog prava dopustiti bračnom drugu da zadrži stanarsko pravo u situaciji u kojoj je stanarsko pravo izvornog nositelja opravdano prestalo, budući da bi se na taj način omogućilo i izvornom stjecatelju da ostane živjeti u stanu.

Iz istog razloga, državna vlast nije mogla dopustiti da otkaz stanarskog prava izvornog stjecatelja, koje je prestalo temeljem odredbe čl. 102.a (1) Zakona o stambenim odnosima, nema utjecaja na članove njegove obitelji. S druge strane, vlast je bila svjesna činjenice da mora zadovoljiti stambene potrebe člana obitelji. S namjerom da pomiri ova dva zahtjeva, hrvatski zakonodavac se odlučio za rješenje iz čl. 102.a (2) Zakona o stambenim odnosima koji propisuje da vlasnik stana mora osigurati članovima porodičnog domaćinstva korištenje istog stana ili drugi odgovarajući stambeni prostor.

U ovom slučaju, stanarsko pravo podnositeljice zahtjeva je prestalo i njoj je naloženo da se iseli iz stana budući da je njezino stanarsko pravo izvedeno iz stanarskog prava njezinog supruga koje je prestalo sukladno odredbi čl. 102.a (1) Zakona o stambenim odnosima iz razloga što je bio osuđen za počinjenje ratnog zločina protiv civilnog stanovništva tijekom rata u Hrvatskoj. Smisao odredbe čl. 102.a (1) Zakona o stambenim odnosima je bio prestanak stanarskog prava osobama koje su tijekom rata služile u neprijateljskoj vojsci budući da državna vlast nije mogla dopustiti situaciju u kojoj bi toj osobi i dalje bilo dopušteno uživanje stana u vlasništvu države (ili drugih javnih tijela) protiv koje se borio. Stoga, ova je odredba služila u svrhu zaštite nacionalne sigurnosti.

Uzimajući u obzir prije navedeno i imajući u vidu obvezu države da osigura drugi valjani smještaj za podnositeljicu zahtjeva i njezinu kćer u slučaju iseljenja, koja proizlazi iz odredbe čl. 102.a (2) Zakona o stambenim odnosima, Sud nalazi neodrživim prigovor da su u konkretnom slučaju državne vlasti propustile naći pravi omjer između općeg interesa i zaštite prava na dom podnositeljice zahtjeva. Posljedično, ovakvo miješanje bilo je potrebno u demokratskom društvu budući da je imalo zakonski opravdan cilj i bilo je razmjerno tom cilju.

""Slijedom navedenog proizlazi da je ovaj prigovor nedopušten sukladno odredbi čl. 35. § 3. Konvencije kao očito neosnovan i mora se odbaciti sukladno odredbi čl. 35. § 4. Konvencije.

B. Navodna povreda čl. 1. Protokola br.1. Konvencije

Podnositeljica zahtjeva se također žalila na temelju čl. 1. Protokola br.1. Konvencije, na nemogućnost otkupa stana po povoljnijim uvjetima budući da je njezino stanarsko pravo prestalo, a koja mogućnost je bila pružena drugim nositeljima stanarskog prava. Članak 1. Protokola br. 1. Konvencije glasi:

„Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svojega vlasništva. Nitko se ne može lišiti svoga vlasništva, osim u javnom interesu, i to samo uz uvjete predviđene zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primjeni zakone koje smatra potrebnima da bi uredila upotrebu vlasništva u skladu s općim interesom ili za osiguranje plaćanja poreza ili drugih doprinosa ili kazni.“

Sud na početku ističe da je stanarsko pravo ukinuto 5. studenog 1996. godine kada je stupio na snagu Zakon o najmu stanova, a što je točno godinu dana ranije nego što je Konvencija stupila na snagu u odnosu na Hrvatsku. Međutim, Zakonom o najmu stanova propisano je da postupci koji su započeli po odredbama Zakona o stambenim odnosima, uključujući i one koji se odnose na otkaz stanarskog prava, moraju biti dovršeni prema tom Zakonu.

Sud ponavlja s tim u svezi da, odlučujući o navodnoj povredi čl. 1. Protokola br. 1. Konvencije radi otkaza stanarskog prava u postupku koji je okončan nakon što je Hrvatska ratificirala Konvenciju, mora ispitati je li prestanak stanarskog prava utjecao na bilo koje pravo izvedeno iz njega, kao na primjer, pravo otkupa stana po povoljnijim uvjetima sukladno Zakonu o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo i, što je još važnije, mogu li se ta izvedena prava smatrati „vlasništvom“ u smislu te odredbe (vidi *Gaćeša protiv Hrvatske* (odl.), broj 43389/02, 1. travnja 2008. godine).

Sud nadalje ponavlja da se podnositeljica zahtjeva može pozivati na povredu čl. 1. Protokola br. 1. Konvencije samo ukoliko se pobijane odluke odnose na njezino ili njezino „vlasništvo“ u smislu te odredbe. „Vlasništvom“ se može smatrati „postojeće vlasništvo“ ili dobra, uključujući i zahtjeve, u odnosu na koje podnositeljica zahtjeva može isticati da, ako ništa drugo, ima barem legitimno pravo očekivati da će biti ostvareni, odnosno da će ona ili on ostvariti stvarno uživanje prava vlasništva (vidi, inter alia, *Gratzinger and Gratzingerova protiv Republike Češke* (odl.) [GC], broj 39794/98, ECHR 2002-VII, § 69. i *Kopecký protiv Slovačke* [GC], broj: 44912/98, § 35., ECHR 2004-IX). Nasuprot tome, nada u priznanje vlasničkog prava kojeg nije bilo moguće u stvarnosti izvršavati nakon stupanja na snagu Protokola br. 1. Konvencije u odnosu na predmetnu državu, ne može se smatrati „vlasništvom“ u smislu čl. 1. Protokola br.1. Konvencije, niti to može biti uvjetni zahtjev koji je prestao postojati zbog neispunjenja zakonskih uvjeta (vidi *Slivenko protiv Latvije* (odl.) [GC], broj 48321/99, § 121., ECHR 2002-II (izvodi)).

U ovom konkretnom predmetu, Sud prije svega zauzima stav da je pravo podnositeljice zahtjeva na otkup stana bio „zahtjev“, a ne „stvarno vlasništvo“. Nadalje, Sud ističe da sukladno sudskoj praksi Vrhovnog suda mogućnost postavljanja takvog zahtjeva prestaje nakon proteka zakonski propisanog roka.

S tim u svezi valja naglasiti da niti podnositeljica zahtjeva, a niti njezin suprug nisu nikada podnijeli zahtjev za otkupom stana i da je zakonski rok za podnošenje takvog zahtjeva istekao dana 31. prosinca 1995. godine. Iz ovoga proizlazi da je zahtjev podnositeljice već prestao na taj dan, a što je bilo prije ratifikacije Konvencije dana 5. studenog 1997. godine (vidi *Gaćeša protiv Hrvatske* (odl.), prije citirana).

Stoga, u trenutku kada je Konvencije stupila na snagu u odnosu na Hrvatsku, podnositeljica nije imala zahtjev za otkupom predmetnog stana sukladno važećim nacionalnim propisima. Iz navedenog razloga prestanak njezinog stanarskog prava ne može se smatrati zadiranjem u njezina vlasnička prava budući da u trenutku kada se to dogodilo ona nije imala dostatan „vlasnički interes“ koji bi mogao predstavljati „vlasništvo“ u smislu odredbe čl. 1. Protokola br.1. Konvencije (vidi *Gaćeša protiv Hrvatske* (odl.), prije citirana, kao i *mutatis mutandis, Slivenko*, prije citiran, § 122.).

Za zaključiti je da ovaj prigovor nije sukladan *ratione materiae* sa odredbama Konvencije u smislu čl. 35. § 3. Konvencije, te stoga mora biti odbačen sukladno odredbi čl. 35. § 4. Konvencije.

C. Navodna povreda čl. 6. §§ 1. i 2. i čl. 7. Konvencije

Podnositeljica zahtjeva se nadalje poziva na povredu čl. 6. § 2. Konvencije navodeći da su domaći sudovi širenjem posljedica kaznene osude njezinog supruga na nju prekršili njezino pravo na presumpciju nedužnosti i njezino pravo zajamčeno čl. 7. Konvencije. Također prigovara, pozivajući se na odredbu čl. 6. § 1. Konvencije, da su odluke domaćih sudova bile nedovoljno obrazložene. Mjerodavne odredbe navedenih članaka glase:

Članak 6. §§ 1. i 2.

„1. Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ili u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično, javno i u razumnom roku ispita njegov slučaj. ...

2. Svatko optužen za kazneno djelo smatrat će se nevinim sve dok mu se ne dokaže krivnja u skladu sa zakonom.

...“

Članak 7.

„1. Nitko ne može biti proglašen krivim za kazneno djelo počinjeno činom ili propustom koji, u času počinjenja, po unutarnjem ili po međunarodnom pravu nisu bili predviđeni kao kazneno djelo. Isto se tako ne može odrediti teža kazna od one koja je bila primjenjiva u času kad je kazneno djelo počinjeno.

2. Ovaj članak ne priječi suđenje ili kažnjavanje bilo koje osobe za neki čin ili propust koji je u času počinjenja predstavljao kazneno djelo u skladu s općim načelima prava priznatim od civiliziranih naroda.“

U odnosu na prigovor podnositeljice zahtjeva u pogledu povrede čl. 6. § 1. Konvencije da presude domaćih sudova nisu bile dovoljno obrazložene, Sud je našao kako su sudovi zauzeli stajalište da je prestanak stanarskog prava podnositeljice zahtjeva bio nužna posljedica otkaza stanarskog prava njezinog supruga iz kojeg je njezino pravo izvedeno. Stoga, ovaj Sud zaključuje da su pobijane odluke bile dovoljno obrazložene.

U odnosu na prigovor podnositeljice zahtjeva zbog navodne povrede čl. 6. § 2. Konvencije, Sud prije svega ponavlja „da će pravilo presumpcije nedužnosti biti povrijeđeno ako sudska odluka koja se odnosi na optuženog odražava stav o njegovoj krivnji bez da je optuženi prije bio oglašen krivim u skladu sa zakonom, a osobito bez da je imao pravo na obranu. Ovo se može dogoditi i bez formalnog utvrđenja; dovoljno je da postoji stajalište iz kojeg je vidljiv stav suda da smatra optuženog krivim.“ (vidi *Minelli protiv Švicarske*, presuda od 25. ožujka 1983. godine, Svezak A broj. 62., str.18., § 37.). S tim u svezi Sud primjećuje da stanarsko pravo tužiteljice nije prestalo zato jer je ona optužena za kazneno djelo nego zato što je njezino stanarsko pravo bilo izvedeno iz stanarskog prava njezinog supruga. Posljedično ne postoji ništa što bi upućivalo da odluke domaćih sudova odražavaju stav da je podnositeljica zahtjeva kriva za počinjenje bilo kojeg kaznenog djela.

Iz istog razloga Sud je stava da nema mjesta primjeni čl. 7. Konvencije.

Slijedom navedenog proizlazi da je ovaj prigovor nedopušten sukladno odredbi čl. 35. § 3. Konvencije kao očito neosnovan i mora se odbaciti sukladno odredbi čl. 35. § 4. Konvencije.

D. Navodna povreda čl. 6. § 1. Konvencije zbog nedostatka prava na pristup sudu i s tim u svezi čl. 13. Konvencije

Podnositeljica zahtjeva se poziva na povredu čl. 6. § 1. i čl. 13. u svezi s čl. 8. Konvencije navodeći da nije imala pravo pristupa sudu ili drugo djelotvorno pravno sredstvo kojim bi primorala državu da donese odluku kojom joj dodjeljuje pravo korištenja predmetnog stana ili kojom će joj osigurati drugi smještaj, sukladno odredbi čl. 102.a (2) Zakona o stambenim odnosima. Čl. 13. Konvencije glasi:

„Svatko čija su prava i slobode koje su priznate u ovoj Konvenciji povrijeđene ima pravo na djelotvorna pravna sredstva pred domaćim državnim tijelom čak i u slučaju kad su povredu počinile osobe koje su djelovale u službenom svojstvu.“

Sud ističe da Zakon o stambenim odnosima, uključujući i čl. 102. a (2), nije više na snazi i da se stoga podnositeljica zahtjeva ne može više pozivati na njega kako bi regulirala svoj pravni položaj u odnosu na predmetni stan. Umjesto toga, pravilan način je ustanovljen odredbom čl. 37. Zakona o najmu stanova koji propisuje da članovi kućanstva imaju pravo pokrenuti parnični postupak kako bi stekli pravo zaštićenog najmoprimca. Uzimajući navedeno u obzir, podnositeljica zahtjeva ne može tvrditi da nije imala pravo pristupa sudu ili djelotvorno pravno sredstvo kojim bi primorala državu da poštuje obvezu njezinog stambenog zbrinjavanja.

Slijedom navedenog proizlazi da je ovaj prigovor nedopušten sukladno odredbi čl. 35. § 3. Konvencije kao očito neosnovan i mora se odbaciti sukladno odredbi čl. 35. § 4. Konvencije.

E. Navodna povreda čl. 1. Protokola br. 12. Konvencije

Konačno, podnositeljica zahtjeva prigovara zbog povrede čl. 1. Protokola br. 12. Konvencije navodeći da je bila diskriminirana u odnosu na uživanje svojeg prava zaštićenog najmoprimca i prava na otkup stana zbog kaznene osude njezinog supruga. Članak 1. Protokola br. 12. Konvencije glasi:

„1. Uživanje svih prava određenih zakonom osigurat će se bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi kao što je spol, rasa, boja kože, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili drugi status.

2. Nitko ne smije biti diskriminiran od strane javnih tijela na bilo kojoj osnovi kako je navedeno u stavku 1.“

Sud ističe da je podnositeljica zahtjeva navela kako je bila diskriminirana u uživanju svojeg prava zaštićenog najmoprimca i svojeg prava na otkup stana. Slijedom navedenog, uplitanje u ta prava, koje prema njenom mišljenju također vodi k njezinoj diskriminaciji, moglo se dogoditi jedino u trenutku kada je njezino stanarsko pravo prestalo. To se dogodilo dana 28. svibnja 2002. godine kada je drugostupanjski sud odbio njezinu žalbu i potvrdio prvostupanjsku presudu kojom je usvojen otkaz stanarskog prava, a koja je postala *res judicata* (vidi *Mrkić protiv Hrvatske* (odl.), broj 7118/03, 8. lipnja 2006. i, *mutatis mutandis*, *Blečić protiv Hrvatske* [GC], broj 59532/00, § 84., bit će objavljena u ECHR 2006.). Međutim ovo se dogodilo prije 1. travnja 2004. godine, dana kada je Protokol broj 12. stupio na snagu.

Slijedom navedenog, ovaj prigovor nije u skladu *ratione temporis* sa odredbama Konvencije u smislu odredbe čl. 35. § 3. Konvencije i mora biti odbačen sukladno odredbi čl. 35. § 4. Konvencije.

Iz navedenih razloga, Sud jednoglasno

Proglašava zahtjev nedopuštenim.

Søren Nielsen
Tajnik

Christos Rozakis
Predsjednik